

SLOVENSKI VESTNIK

CELOVEC
SREDA
24. FEB.
1993

Letnik XLVIII.
Štev. 8 (2692)

Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort
Klagenfurt

Poštni urad 9020
Celovec
Verlagspostamt
9020 Klagenfurt

Cena: 8 šil.
40 tolarjev

P. b. b.

Hüttenberg odložen

Politične stranke ne najdejo prave rešitve za deželno razstavo v Hüttenbergu. Medtem ko je kulturni referent dr. Ambroz sprva poveril arhitekta Domeniga z izdelavo projekta za deželno razstavo se je kasneje odločil za projekt gradbenega mojstra Rognerja. Toda ta odločitev je bila le kratkotrajna. Tudi Rognerjev projekt je propadel ker stranke niso našle zanj konsenza. Vse kaže, da je s tem prvotni načrt deželne razstave propadel. Novih načrtov še ni, obstajajo le neke medke ideje. Očitno je, da povezava kulturnih projektov s strogo ekonomsko koristnostjo ne gre skupaj.

Nov državni sekretar

Vlada Republike Slovenije je na svoji seji 19. februarja potrdila za državnega sekretarja za Slovence po svetu in narodnosti v Sloveniji dr. Petra Venclja, ki je bil v bivši Peterletovi vladi minister za šolstvo. Kot je znano, so v Sloveniji ministrstvo za Slovence po svetu ukinili, tako da je zdaj novi sekretar pod okriljem ministrstva za zunanje zadeve.

Prvi minister za Slovence po svetu je bil dr. Janez Dular, nasledil pa ga je dr. Janko

Prunk od socialdemokratske stranke, dr. Peter Vencelj pa prihaja iz vrst krščanskih demokratov.

Poleg Venclja so bili med drugim imenovani za državne sekretarje še Stanko Debeljak v ministrstvu za finance, Boris Sovič za področje energetike in dr. Ivo Banič za industrijske projekte v ministrstvu za gospodarstvo, Nataša Belopavlovič in Ana Osterman v ministrstvu za delo in Ivan Obal pri ministrstvu za kmetijstvo.

Se vrača enoumje?

Prvič, odkar obstaja narodnostni svet, se ZSO in NSKS nista mogla zediniti za priporočilo Uradu zveznega kanclerja glede finančnih podpor osrednjima in kulturnima organizacijama. Želja po konfliktu med narodno skupnostjo s strani NSKS je bila takorekoč odkrito izrečena, s tem pa tudi pretencija, da bi desnica izrinila levico na najbolj enostaven način, s tem, da bi jo „izstradali“. Torej, „desnica“ da je vredna več denarja kot „levica“. Istega mnenja je predsednik KKZ dr. Janko Zerzer, ki pravi, da KKZ več dela kot SPZ.

Na vprašanje, kako se ti „več“ dokumentira, ni bilo odgovora. V isti rog trobi tudi enostransko „priporočilo“ NSKS Republiki Sloveniji, po katerem naj bi NSKS in KKZ bila deležna trikrat večje finančne podpore kot ZSO in SPZ.

Če bi se kaj podobnega zgodilo pred – recimo – petimi leti (pa se ni), bi upravičeno govorili o politični in kulturni diskriminaciji in nasilnosti. Dejstvo je, da si koroška slovenska desnica tega želi, pri tem pa ji je realno stanje pluralnosti malo mar. Najhuje pa je, da jim ne gre več za nikakršno narodno politiko, pač pa za nekaj, kar se jim zdi oblast.

Kompromis z univerzo Okrnjene humanistične vede

Konflikt, ki se je začel pred dvema leti, se zdi končan. Minister za znanost dr. Busek je 1991 oznanil načrte, da bi iz izobraževalnega programa na celovški univerzi črtali humanistične vede, ti pa so se deloma uresničili.

Univerzo bodo razdelili v dve fakulteti: humanistične vede bodo odslej doma na tako imenovani „Kulturno-znanstveni“ fakulteti, ekonomsko-gospodarske študijske smeri pa bodo pod streho „Fakultete za ekonomske znanosti in informatiko“.

Čeprav je uspelo, da bosta filozofija in pedagogika ostali kot diplomski študij, pa so humanistične vede krepko oklestili: nič več ne bo mogoče doseči profesure v francoščini, srbohrvaščini, ruščini, filozofiji in pedagogiki, te smeri bodo mogoče le še kot diplomski študij. Za profesuro se bo mogoče vpisati v omenjenih smereh še jeseni 1994, leta 2013 pa se bodo dokončno iztekle.

Poslovna ekonomija bo odslej posebna študijska smer, eksportna ekonomija pa bo vpeljana kot poskusna študijs-

ka smer. Čeprav bi po mnenju ministra Buska bilo bolje, če bi humanistične vede na celovški univerzi črtali (znano je, da jih je hotel prenesti na druge univerze), pa je deželni glavar Zernatto zadovoljen in vidi uspeh dežele v dejstvu, da sta filozofija in pedagogika še naprej doma v Celovcu.

Na univerzi so si oddahnili samo deloma – nezaupanje ostaja, da bi slej ko prej vendarle ne poskušali popolnoma izbrisati humanističnih ved. To pa bi bilo za vso Koroško usodno. Samo ekonomske vede ne

morejo oblikovati družbe, dokazano je, da nobena regija ne more – tudi ekonomsko ne – preživeti brez ozadja družbenih ved. Ne nazadnje pa bi bila to tudi katastrofa za dvojezično Koroško in s tem za koroške Slovence, saj so prihajali in prihajajo ravno od tam odločilni vzgibi za sožitje v deželi.

Razdelitev na dve fakulteti bo stala predvidoma 40 milijonov več kot doslej, potrebna gradnja novih prostorov pa sploh še ni upoštevana. Busek računa na soudeležbo mesta in dežele.

Volilna pravica z 18 leti

Osnutek za novelizacijo volilnega reda na Koroškem, ki bo deloma (ne povsem) prilagojen volilnemu redu pri volitvah v deželni zbor, predvideva volilno pravico z izpolnjenim osemnajstim letom. Zadnjič je bila novelizacija volilnega reda za deželnozborske volitve leta 1974.

Z novelizacijo bodo urejene tudi volitve s prednostnimi glasovi, katere lahko vsak volilec/volilka podeli trem kandidatom na listi, katero je volil. S tem imajo deželani direkten vpliv na uvrstitve kandidatov na listah strank. Ta model je bil že uporabljen pri občinskih volitvah 1991.

Kot je znano, ta osnutek ne predvideva znižanja 4% klavzule in ne virilnega manjšinskega mandata.

Komedija od izgubljenega sina v farni dvorani v Šentjakobu

V petek, soboto in nedeljo bodo tri predstave Drabosnjakovega izgubljenega sina – zadnje priprave za dvanajst igralcev, štiri godce in igralko na oprekelj (instrument, podoben citram) tečejo

Zveza slovenskih organizacij
Delovna skupnost avstrijske narodnosti v SPÖ
Renner-Institut BKS/VSSTÖ

vabijo na predavanje

dr. Petra Glotza

Kriva pot nacionalne države

Evropa iz vidika nemškega socialdemokrata

Četrtek, 25. 2. ob 20. uri
na celovški univerzi, predavalnica 1

Dr. Peter Glotz je podpredsednik bavarske SPD in član zveznega vodstva SPD. Glotz velja za socialdemokratskega misleca evropskega formata.

Pazljivi opazovalec je v zvezi z gonjo svobodnjakov in nekaterih bulvardskih medijev proti tujcem in beguncem v preteklih mesecih lahko zasledil značilnost: vodilni zastopniki gospodarstva so nastopali zelo previdno in zadržano, nekateri so se javno izrekli proti Haiderjevi gonji (npr. starosta avstrijskih kapitalistov in bivši go-

KOMENTAR

dr. Kristijana Schellandra

Gospodarstvo in tujci

spodarski govornik svobodnjakov Mautner Markhof), marsikateri pa se je tudi aktivno vključil v gibanje SOS-sočlovek.

Če se spomnimo, da je pred šestdesetimi leti prišel Hitler na oblast s širokogrudno podporo velekapitala, potem je gotovo vreden nekoliko podrobnejši pogled na današnjo prijavnost kapitala do tistega dela današnje družbe, ki je tokrat tarča desnega nacionalizma in radikalizma.

Gospodarstvo je danes tako mednarodno prepleteno, da je dostikrat težko reči, katera nacionalnost je kaka velika tvrdka. Podjetje Siemens, katerega glavni sedež je v Münchnu, je npr. sicer nemško, toda od 410.000 zaposlenih jih je več kot 180.000 v 150 deželah, ki niso Nemci. Podobno je pri proizvajalcu computerjev IBM, pri velikih proizvajalcih avtomobilov, letal (evropski „Airbus“ npr. izdelujejo v vrsti držav Evropske skupnosti), pa tudi pri velikih bankah in zavarovalnicah, hotelskih verigah, trgovinah itd.

Vse gospodarstvo je torej nekakšen „tujec“, če pa ni, pa vendarle mora izvažati v druge – tuje dežele. Zato danes ni presenetljivo, če so npr. tudi visoki zastopniki nemškega ali avstrijskega kapitala s svečo v roki (nekateri dejansko, drugi z mislimi) stali v eni vrsti z levicariji in alternativci. V Nemčiji so velika podjetja tudi že odpuščala delavce, ki so na službenem mestu hujskali proti kolegom iz drugih dežel. Presenetljivo tudi ni, če danes zveza sindikatov bolj zagovarja restriktivnejšo zakonodajo glede tujcev kot pa

gospodarstveniki.

Čeprav je razveseljivo, da vodilno gospodarstvo danes ne podpira rasizma in protitujeske gonje, seveda ni prezreti tudi naslednjih dejstev: nezadostno kvalificirani tuji delavci pritiskajo na raven plač domačih delavcev, pa tudi na produktivnost nacionalnega gospodarstva, ker je storilnost nizko kvalificiranih delavcev nižja. Razdelitev dohodkov se od mezd in plač zaradi naraščanja števila slabo plačanih ljudi pomika h kapitalnim dohodkom (npr. zaradi visokih najemnin in dobičkov investorjev kapitala). Tuji delavci so podjetjem dobrodošli, ker prevzemajo dela, katerih domačini niso pripravljene opravljati in za katera bi jim moral delodajalec plačevati znatno višje plače. Če bi tujih delavcev ne bilo, bi prišlo pri plačah do verižne reakcije: če bi se povišale najnižje plače, bi tudi drugi sloji delojemalcev in njihovi sindikati zahtevali višja plačila.

Statistike dokazujejo, da bi nekatere važne panoge (npr. gostinstvo, zdravstvo) brez tujih delavcev sploh ne mogle delovati, saj zaposlujejo kar tretjino in več tujih delavcev.

Avstrijsko gospodarstvo, podobno kot nemško, torej tujce nujno potrebuje, pa če se Haider postavi na glavo. Zato tudi ni dobil pri ljudski zahtevi proti tujcem večje podpore gospodarstva. Trenutna usmeritev gospodarstva pa ni izraz človekoljubja, temveč ekonomske preudarnosti, ki tudi ne bo nujno prevladovala vse čase. A za zdaj je pozitivna, ker odgovorja dejstvom in ne strahovom.

Narodu in državi sovražni – petdeset let po izseljevanju

Izseljevanje – precej mil izraz za dejanski namen in ravnanje nacističnega režima v letu 1942, ko je bilo okrog tristo slovenskih družin izgnanih, deportiranih v vnaprej določena taborišča. Tudi dokumenti tedanjega časa govorijo o odgonu (Absiedelung), saj žrtve niso mogle oditi, kamor bi mogle ali hotele.

Knjiga, ki sta jo založili Založba Drava in Mohorjeva, izdali pa Zveza slovenskih izseljencev, Inštitut za zgodovino na celovski univerzi in Slovenski znanstveni inštitut, zbrala in uredila pa dr. Valentin Sima in dr. Avguštin Malle, je razčlenjena v tri dele – v prvem znanstveni prispevki, v drugem so zbrani spomini in pisma pregnancev, tretji pa vsebuje dokumentacijo, ki je deloma še neznana in ki so jo prispevali

zvezni arhiv v Koblenzu, Slovenski znanstveni inštitut ter Inštitut za narodnostna vprašanja v Ljubljani.

Zgodovinarja dr. Sima in dr. Malle sta opozorila na dejstvo, da na Koroškem ni skupnega zgodovinskega spomina – medtem ko so žrtve nacionalizma vedno opozarjale, da so sodeželani aktivno sodelovali pri pregonu, pa druga stran to dejstvo rada zamolči ali pa ga celo taji.

Izid knjige je finančno podprlo Zvezno ministrstvo za znanost, pa tudi Zveza slovenskih izseljencev; obsega 480 strani in stane prav toliko šilingov. Skoraj odveč je povedati, da je ta dokument koroškega etničnega čiščenja neobhodno potreben za vse generacije in za oba naroda na Koroškem. S.W.

Izseljenci ob povratku na beljaškem kolodvoru

Iniciativa proti brezposelnosti

Deželnozbornski poslanec mag. Peter Kaiser se je zavzel za novo „Akcijsko 8000“, ki naj bi ob vedno večji brezposelnosti omogočala delo. Potrebna je nova ofenziva v okviru eksperimentalne politike na delovnem trgu. Taka akcija je dolgoročno smiselna investicija, saj posebno mladi, ki so brezposelni, kaj hitro zgubijo zaupanje v družbo, kjer je delo merilo zanjo. Zaposlenost je tudi pogoj, da ljudje sodelujejo v družbenem življenju. „Zato je uspešen boj proti brezposelnosti mladine tudi zmaga za demokracijo,“ pravi Kaiser.

Nov veter v politiki na delovnem trgu bi lahko ustvaril številna nova delovna mesta na socialnem in ekološkem področju. Že ob vedno večjem številu ostarelih, ki potrebujejo nege, bi bila možna razširjena ponudba socialnih poklicev, ki so tudi potreba družbe. Kaiser zahteva iz deželnega budžeta posebno podporo za take iniciative, ki spadajo v razširjen program o zaposlovanju mladine.

Med mladino je največ brezposelnih med 18. in 25. letom, posebno je veliko takih, ki nimajo kakšne posebne poklicne izobrazbe.

Pravijo, da je Šešelj Hrvat

„Srbski vojvoda“, najradikalnejši srbski nacionalist in vodja četnikov, naj bi bil Hrvat. Tako piše hrvaški časopis Novi Vjesnik, ki je našel nekega Hrvata, ki se prav tako piše Šešelj, ta pa je razložil, od kod Šešlji pravzaprav izvirajo in da so bili vedno Hrvati, le prednik „vojvode“ da je zaradi dela prevzel pravoslavno vero. Srbski Šešelj pa spet pravi, da so bili Šešlji vedno Srbi, pa so vsi drugi prestopili h katolikom, le njegov prednik je ostal zvest svoji veri.

Opozicija v Srbiji je temo rade volje pograbila, vendar njihova argumentacija ni kaj dosti

manj nacionalistična: seveda je Šešelj Hrvat, saj takih krvoločnežev srbski narod ne more roditi. Pri parlamentu so že vložili zahtevo, da se vprašanje Šešljevega porekla razčisti. Po tej logiki je Šešelj torej ustaš in ne četnik, pravijo, in tudi najboljši Tudžmanov kompanjon, saj ni nihče napravil Srbiji toliko zla kot ravno Šešelj.

P.S. Pravzaprav bi bilo idealno, če bi se etnično čiščenje preneslo v srbski parlament – najmanj škodljivo bi bilo, morda bi vendarle kakšna glava pomislila na norost umetno zgrajene problematike.

Pred sejo sosveta na Dunaju

Naslednji petek bo zasedal narodnostni sosvet za slovensko narodno skupnost na Koroškem. V ospredju dnevnega reda bo sklepanje o priporočilu za porazdelitev finančnih podpor za leto 1993. Odkar se je sosvet konstruiral, so člani sosveta, ki jih nominirata obe osrednji organizaciji koroških Slovencev, že pred sejo uskladili svoje predloge. Tokrat to ni bilo mogoče.

Predstavniki NSKS so depinirali, da sta NSKS in KKZ bolj pomembna in da jima zaradi tega pripada večji delež bazične podpore, ZSO in SPZ pa manjši. ZSO je predlagala, da naj bi od predvidenih 15 milijonov šilingov vsaka osrednja organizacija prejela po 1 milijon bazične podpore, po pol milijona pa projektne podpore. Ostalih 9 milijonov šilingov naj bi se razdelilo na društva, izobraževalne in cerkvene institucije ter na športna društva. NSKS na predlog, da naj bi dobile osrednje narodnopolitične in kulturne organizacije isto bazično podporo, ni pristal. Zato tudi ni prišlo do skupnega in usklajenega stališča. Kakšen bo razplet?

Predstavniki NSKS in ZSO bodo vložili dve priporočili za porazdelitev finančnih podpor za leto 1993. Sosvet lahko o tem sklepa. Ker pa ne bo soglasnega sklepa, bo urad zveznega kanclerja v zadnji konsekvenci moral odločiti o posameznih podporah. Kako se bodo odločali člani sosveta iz vrst političnih strank, še ni znano. V prejšnjih letih so le-ti sledili usklajenim predlogom, ki so jih predložili NSKS in ZSO. Pričakovati je, da tudi pri strankarskih predstavnikih ne bo enotnega stališča. Vsekakor bo v končni konsekvenci urad zveznega kanclerja odločil o razdelitvi podpor.

50. obletnica smrti Schollovih

Od spomladi 1942 do februarja 1943 so našli prebivalci južnonemških mest v svojih poštnih nabiralnikih letake, ki so pozivali k uporabi proti nacizmu. Letaki so se imenovali „Flugblätter der weißen Rose“ in kasneje „Flugblätter der Widerstandsbewegung Deutschland“. To akcijo so sprožili študenti Münchenske univerze in sicer: Hans in Sophie Scholl, Aleksander Schmorell, Christof Probst, Willi Graf in Prof. Kurt Huber. Letaki naj bi omajali vero v Hitlerja, sprožili dvome in pozivali k pasivnem odporu.

Skupina „Weiße Rose“ je bila zaradi izdaje februarja 1943 prijata. Obtožena je bila veleizdaje in obsojena na smrt. Hans in Sophie Scholl ter Willi Graf so bili konec februarja 1943 usmrčeni, ostali člani skupine pa konec leta 1943.

Ob 50. obletnici smrti te pomembne nemške odporiške skupine bo celovško mestno gledališče uprizorilo meseca maja opero „Die weiße Rose“.

Delavska zbornica za kontrolo nad zemljišči

Predsednik koroške Delavske zbornice zagovarja strog nadzor nad prometom z zazi-dalnimi zemljišči. Glede na novelizacijo odlokov v zvezi s pristopom Avstrije k Evropski skupnosti bo tudi tujcem mogoče, da kupijo v Avstriji gradbene parele. Quantschnig tu ne misli tujih delavcev, ki stalno živijo v Avstriji, pač pa na potentne kupce iz tujine, ki bi lahko privedli do nekontroliranega porasta cen za zemljišča. „Nakup gradbenih zemljišč mora ostati za Korošce v real-

nih možnostih,“ pravi Quantschnig.

Treba je omejiti tiste, ki si z drugim prijavljenim bivališčem skušajo pridobiti zemljišče. V vsaki občini naj bi pri namenski uporabi zemljišč upoštevali določen del za gradnjo stanovanj, ki dobijo podporo za gradnjo. Razen tega pa naj tudi vsaka občina upošteva določen procent za socialno gradnjo.

Kršitev zakona naj bi predvideval kazni najmanj 500.000 šilingov in zapora od 6 do 12 mesecev.

Einsprachigkeit ist teilbar

Zeleni Koroške se pripravljajo na volitve

Interview mit der grünen NRAbgr. Terezija Stoitsits

In Kärnten führen einige eine Diskussion über die sogenannte Volksgruppenkammer bzw. das Virilmandat. Welche Rolle spielt diese Frage auf der Bundesebene?

Diese Frage spielt im Parlament überhaupt keine Rolle. Es gibt hierfür keine Initiative einer im Parlament vertretenen Partei oder einer relevanten Zahl von Volksgruppenorganisationen. Diese Frage kann nur auf Bundesebene geregelt werden. Weder die Kroaten, die Slowaken und Tschechen, Ungarn, noch die Roma und Sinti führen eine solche Diskussion. Ganz im Gegenteil. Bei den burgenländischen Kroaten gibt es eine geschlossene Haltung aller Organisationen gegen solche Überlegungen. Ich finde trotzdem, daß darüber diskutiert werden sollte, weil alle neuen Anstöße die von Volksgruppenorganisationen kommen in die Diskussion einfließen sollten. Im Hinblick auch auf eine europaweit geführte Diskussion über die Normierung von Volksgruppenrechten.

Die Befürworter der Ethnokammer meinen, daß eine europäische Volksgruppenregelung auf dem Bekenntnisprinzip beruhen müßte und auf dieser Grundlage soll dann die Vertretung der Volksgruppen gewählt werden. Sind Sie auch dieser Meinung?

Eigentlich dachte ich, daß wir über diesen Punkt, nämlich vom Bekenntnisprinzip und -zwang zu sprechen, längst hinaus sind. Eines hat die jüngste Vergangenheit ganz klar gezeigt, daß freiwillige Ghettoisierung der absolut falsche Weg für die Weiter- und Fortentwicklung der Volksgruppen ist. Die Öffnung in eine Richtung, die überregional d.h. auch über Staatsgrenzen hinweg eine Identität für eine „europäische Region“ ermöglicht, ist der beste Garant dafür, daß zahlmäßig kleine Gruppen, d.h. Minderheiten sich überproportional hinsichtlich der Bedeutung ihrer Sprache und Kultur einbringen können.

Eine kleine Gruppe kann sich nur weiterentwickeln in einem Klima der Toleranz und Offenheit von Seiten der Mehrheitsbevölkerung.

Aber die Minderheit sieht keine diesbezüglichen Akzente von Seiten der Mehrheit, so daß innerhalb der Minderheit die These an Bedeutung gewinnt, man müsse sich selbst zuerst stärken bevor man sich öffnet.

Klingt im ersten Augenblick plausibel. Eigene Stärke ist wichtig. Die Frage ist nur wie hoch ist der Preis dafür. Wenn der Preis heißt Ghetto, Einigung, Schwerpunkt auf Bewahren und nicht Weiterentwickeln, dann wird man nie in die

Situation kommen, stark zu werden. Die Stärke der Volksgruppe besteht darin, welchen Einfluß sie auf die Region und Umgebung ausübt. Deshalb muß sie in der Öffentlichkeit präsent sein aber nicht für sich allein, sondern durch zweisprachige Schulen, zweisprachige Medien usw., die von beiden Volksgruppen rezipiert werden. Erst das schafft Selbstbewußtsein und die Steigerung des Selbstwertgefühls.

Die Befürworter der Volksgruppenkammer wollen das auch.

Nein, die ethnozentristische Seite will slowenisch nur für sich allein haben. Ich will, daß die slowenische Sprache und Kultur zum Identitätsmerkmal für Kärnten wird als gelebte Zweisprachigkeit. Kärnten soll als zweisprachige Region Geltung bekommen. Das müssen beide Volksgruppen erkennen, die noch einsprachigen und die immer schon zweisprachigen Kärntner. Ich halte es mit dem Motto: „Einsprachigkeit ist teilbar“. Zugegeben, das ist nicht sehr leicht, das zeigen die Reaktionen in Kärnten aber auch bundesweit. Aber andererseits ist Nationalismus die gefährlichste Ideologie der Gegenwart, das zeigen die konkreten Auswüchse.

Im Rahmen der ZSO wird eine ähnliche Diskussion geführt?

Diese Diskussion des ZSO unterstütze ich sehr, weil sie sich in weiten Teilen mit meinen Vorstellungen deckt. Es geht jetzt darum, daß dieses Konzept sozusagen „Fleisch wird“.

Kann dieses Konzept der Zwei- und Mehrsprachigkeit auch in anderen Teilen Österreichs umgesetzt werden?

Selbstverständlich. Es wird ja schon daran gearbeitet. Die burgenländischen Kroaten leben z.B. in Österreich, Ungarn und der Slowakei. Ungarn leben in Slowenien, Ungarn, Österreich und der Slowakei. Die nationale Definition darf sich nicht auf die Staatszugehörigkeit beschränken, sondern diese überregionale Identität muß die Grenzen sprengen. Das ist die Aussicht auf das integrierte Europa.

Probehandeln für Europa. Ist es das?

Minderheiten können mit diesem Konzept die Garanten für ein produktives Modell der europäischen Integration sein. Denn nur über nationale Grenzen hinaus gehende Zusammenarbeit kann überhaupt die neuen regionalen Identitäten, die gekennzeichnet sind durch Zwei- und Mehrsprachigkeit, schaffen. Andererseits ist aber gerade die überregionale Zusammenarbeit im überschaubaren Raum

die Antwort auf ein zentralistisches und deshalb undemokratisches Super-EG-Europa.

Ihre Arbeit als Minderheitensprecherin der Grünen erschöpft sich sicherlich nicht im Entwickeln von Konzepten?

Meine Arbeit im Parlament ist sehr konkret. Beginnend mit der Frage der Anerkennung der Roma und Sinti als Volksgruppe über die Vorlage eines Schulgesetzes für das zweisprachige Schulwesen im Burgenland bis hin zu aktivistischen Maßnahmen z.B. der Aufstellung von zweisprachigen Ortstafeln im Burgenland oder der Geldbeschaffung für Vereine und Projekte oder dem Aufdecken von ungesetzlichen Handeln der Behörden bei der Schulleiterbesetzung in Kärnten.

Was hat Sie in letzter Zeit erfreut?

Es war für mich sehr erfreulich feststellen zu können, daß das FPÖ-Volksbegehren gegen Ausländer in den zweisprachigen Gebieten Österreichs völlig gescheitert ist. Das zeigt, daß die zweisprachigen Menschen offener, toleranter und feinfühler sind für diese Problematik. Das war ein wichtiges demokratisches Zeichen.

Danke für das Gespräch!

Ženske in Evropska skupnost

Kaj bo pristop k ES pomenil za družbeni položaj žena v Avstriji? Kakšen je pravni položaj zanje? Se bo kaj zboljšalo ali poslabšalo? To so bila ključna vprašanja na celovškem simpoziju v Domu sindikatov v Celovcu, vrsta znanih žena iz političnega življenja pa je imelo referate na temo „Žene v Evro-

Tu in tam je slišati, da utegnejo biti volitve v koroški deželni zbor že jeseni, in ker se govornice rade uresničijo, se nameravajo Zeleni pravočasno pripraviti za tak primer.

Terezija Stoitsic, poslanka, Peter Alterndorfer, poslovodja Zelenih na zvezni ravni, ter Franz Marenits in Karin Prucha iz koroškega deželnega vodstva, so prejšnji teden predstavili tisku svoj program. Resnici na ljubo, bilo je obilo tem, kar preveč za eno samo tiskovno konferenco.

Glavna skrb Zelenih je trenutno sprememba volilnega reda za deželnozbornske volitve, saj zaradi 4% kalvzule manjše stranke nimajo možnosti za mandat. Starostna meja za volilce mora biti prilagojena oni za volitve v parlament (18 let), z deželnim glavarjem Zernattom pa se bodo Zeleni o volilnem redu še pogovarjali. Osnutek zanj so velike stranke naredile bolj ali manj za zaprtimi vrati in resnične prilagoditve volilnemu redu pri državnih volitvah ni, menijo Zeleni, pač pa je to zadnji poskus strank, da onemogočijo majhnim strankam vstop v deželni zbor (Zelenim in Enotni listi). Po njihovem mnenju bi bila realna kvečjemu 2% klavzula namesto 4%.

Stoitsiceva je obširno razložila stališče Zelenih do novoustanovljenega Liberalnega foruma. Ta naj dobi pravico kluba, kot mu to pripada po zakonu, vendar pa parlament nikakor ne sme omogočiti finan-

ciranja zanj kot stranki – o tem bodo odločali volilci pri naslednjih volitvah. Če pa se že govori o Liberalnem forumu, je treba tudi o FPÖ, ker sta si ideološko še vedno blizu. Haiderjeva grožnja, da bo pač ustanovil v svoji frakciji pet klubov, bi pomenila, da si hoče naklepno prisvojiti denar davkoplačevalcev. Forum pa da je od vsega začetka politični nasprotnik Zelenih. Doslej tudi ni bilo še ničesar opozicijskega čuti od tam, prav tako še niso jasni ekološko-politični aspekti nove skupine. Trenutno medijske analize izpričujejo precejšnjo naklonjenost za Schmidtovo, vendar Zeleni to pripisujejo veliki prisotnosti v medijih.

Eno od težišč Zelenih je avstrijska migracijska politika – ne gre, da jo ima v rokah policijski minister. Zeleni so ustanovili projektno skupino, ki bo delovala med ljudmi proti strahovom v zvezi s priseljenci in izdela predloge o migraciji. Načrtujejo tudi ekološko in klimatsko kampanjo, predvsem glede emisije ogljikovega dioksida (CO₂). Avstrija je podpisala v Torontu konvencijo, da je treba do l. 2005 zmanjšati količino CO₂ za 20%, vendar se do danes ni glede tega zgodilo ničesar.

Predstavniki Zelenih so nazivali še celo vrsto odprtih vprašanj od problema brezposelnosti do ekoloških grehov, Evropske skupnosti in univerze v Celovcu.

S.W.

vorimo o skupni Evropi, to ne pomeni le bogatih zahodnih industrijskih držav, v njej so dežele vseh štirih strani sveta. Ne smemo zapirati oči pred spremembami in njihovimi gospodarskimi in političnimi posledicami nacionalizma na vzhodu in desnega radikalizma na zahodu.

Avstrija ni „otok blaženih“, migracija (preseljevanje) zadeva tudi nas, tudi pri nas je sovražstvo do tujcev problem, ki ga ne smemo podcenjevati.

Ne smemo se tudi sprenevedati, češ da se nas manjšinski in nacionalistični konflikti v bivši Jugoslaviji ne tičejo. Nevarnost, da bi evropska struktura ne razpadla v nacionalistično nekoordinirano politiko posameznih držav, je velika. Prav zato se mora Evropska skupnost v večji meri zastaviti za kriterije pravične socialne delitve, za okolje in za izravnavanje regionalnih neenakosti.

V primeru, da bi te kriterije ES ne upoštevala, se lahko Evropejec/Evropejka lahko od nje odvrne. Karin Junker, članica Evropskega parlamenta, je predstavila komisijo evropskih skupnosti z naslovom „Referat für Chancengleichheit“. Ta komisija se ukvarja s tremi področji: pravna določila, integracija žena na delovnem trgu in izboljšanje položaja žena v družbi.

S.W.

Zvezna ministrica za ženska vprašanja Johanna Dohnal

Tiskovna izjava Slovenske prosvetne zveze

V zadnjem času so nekateri mediji na Koroškem obvestili javnost, da bo v novi slovenski vladi skrb za zamejstvo prevzelo zunanje ministrstvo. Gre za naloge, ki jih je doslej delno opravljalo posebno ministrstvo za Sovence po svetu. Novi zakon o vladi Slovenije je to ministrstvo odpravil, toda skrb in odgovornost za manjšine v zamejstvu zaenkrat formalnopravno še nista urejeni.

Prepričani smo, da je za oblikovanje političnih odnosov matične dežele do svojih manjšin v inozemstvu pristojen in odgovoren državni zbor kot najvišji zakonodajni organ, za izvajanje manjšinske politike pa je neposredno pristojna slovenska vlada kot najvišji izvršilni organ države. V drugih evropskih deželah je za izvajanje manjšinske politike neposredno pristojna vlada, kar presega kompetence enega posameznega ministrstva. Gre namreč za preplet povezav na različnih področjih, predvsem na kulturnih in izobraževalnih, pa tudi na gospodarskih in političnih. Opredeljujemo se za to, da se vsak posamezni segment slovenskih manjšin v zamejstvu povezuje po strokovno izmerljivih kriterijih z ustreznimi partnerji v Sloveniji. Na najvišjem državnem nivoju so to jasno opredeljene kompetence posameznih vladnih organov oz. ministrstev. Neodgovorno bi bilo, če bi to široko paleto dejavnosti prepuščali enemu samemu ministrstvu, ki mu to že po svoji funkciji ne pripada. Če bi skrb za manjšine prevzelo zunanje ministrstvo, pretjeto zaradi kompleksnosti manjšinskih vprašanj tudi nepotrebni zapleti z državami, kjer

manjšine živijo. Zato diplomacija evropskih dežel strogo in administrativno ločuje med zunanjo in manjšinsko politiko in zunanjega ministrstva ne obremenjuje s tem občutljivim vprašanjem.

Slovenski parlament upodablja politično pluralnost Slovenije prav tako, kot je politična pluralnost prisotna v življenju zamejskih Slovencev. Zato samo v njem lahko najde oblikovanje manjšinske politike najširši konsens in se s tem manjšinska politika Slovenije izogne enostranskim političnim povezavam do zamejskih Slovencev.

Ker naj bi bila politika do zamejskih Slovencev nadstrankarska, bi vlogo koordinacije v organizacijskem smislu lahko prevzel poseben strokovni in politično neopredeljeni urad na ravni vlade. Prepričani smo, da je koordinacija posameznih interesov glede odnosov do zamejstva nujna, saj bi preplet povezav na različnih področjih med Slovenijo in zamejstvom na tej ravni lahko postal nekoliko bolj transparenten in demokratičen, kakor smo bili vajeni doslej.

Kot osrednja ustanova v zamejstvu želimo, da bi bil odnos uradne Slovenije do kulturnega življenja koroških Slovencev opredeljen segmentalno v smislu celovitosti slovenske nacionalne kulture in v smislu povezovanja v skupnem kulturnem prostoru. Administrativni posegi in odlaganje odgovornosti na neke za kulturo nekompetentne strukture silijo kulturo naravnost tja, kjer nikoli ni bila doma: v politizacijo in s tem neposredno v poglobljanje narodnoidentitetne krize Slovencev v zamejstvu.

Dr. Janko Malle, tajnik

Pustna prireditev v Železni Kapli: „Še mav, še mav!“

Že v samem geslu espedarjevske pustne prireditve se skriva beseda šema. Torej jasno kot noč, da je skoraj polovica kapelških farnodvoranskih pustolovcev (vsega skupaj okoli 317) pridno in na ves glas vzklikala akterjem na odru „Še mav, še mav!“. Druga polovica pa jim je dodatno še ploskala, ker je bilo štiriglasno smejanje brez vaje le prezahtveno. Mici O. je svoje navdušenje edina prikazala z glasnim juckanjem, v dvorani pa smo videli tudi tri obiskovalce, ki so se jezno držali.

Ob koncu (a ne nazadnje) naj zapišemo tudi nekaj misli o dogajanju na odru:

Povezovalc bi domala zamudil prireditev, ker je v Kapli hitrost omejena na 30 km in so vsa parkirišča na odročni periferiji. Imel pa je svoje zahtevno besedilo dobro v glavi, saj (na odru) niti enkrat ni pogledal v svoje papirje.

Novi starejši urednik pri oddaji „Lahko noč, Koroška“ je direktno poročal o več ali manj znanih dogodkih iz občinskih rezervatov (izjema severni predel občine, od koder se težko kaj zve).

Igralski vložki so bili dobro vloženi. Z lahkoto smo so doživljali razvijanje dogodkov, kdo pa že ni imel kdaj opraviti s kriminalom, intervencijami ali vsaj popravnim izpitom, in kdo že ni kdaj bral (vsaj ene) pesmi svoji ženi. Le Mozart s harmoniko je bil nekaterim nov. Instrumentalni prispevki so bili prav tako izvrstni. Tudi oni, ki so jih prenašali preko zvočnikov, niso zaostajali. Spidersi igrajo in pojejo kot pred 20-imi leti (le nekaj instrumentov manj, zato pa so nekoliko debelejši).

Je treba še omeniti, da je močno vžgal Sepp Huaber, gost z Bavarske (kar pa zaradi dolžine in deloma tudi že širine ne preseneča). Pri pevskih točkah nas je vse kar zasrbelo na popovštranih stolih. Saj sta prirojeni južno srednje ameriški

ritem in razumljivo besedilo še kako sorodna naši mentaliteti ter kapelškimi običajem. Tokrat je ta sorodnost bila decentno nakazana s primernimi nošami.

Za podoben stil, a v plesni točki, so se tokrat načrtno odločili najmlajši nastopajoči.

Odrasli so namreč še lahko do jutranjih ur rajali v hotelu Obir, kjer je sledil ples s srečolovom. Mnenje, da bi ansambel Melos edini nastopal za denar, je zmotno že zato, ker je tudi pijačo bilo treba plačati (tuje zelo prav prišel prihranek pri dvojni vstopnini).

Dodajamo še nekaj strokovnih in konstruktivno kritičnih misli.

1. Prvotno pametna zamisel, da mora ob vsaki pustni prireditvi tudi pošteno snežiti, se nam zdi nekoliko zastarela. Tokrat je med predstavo sicer

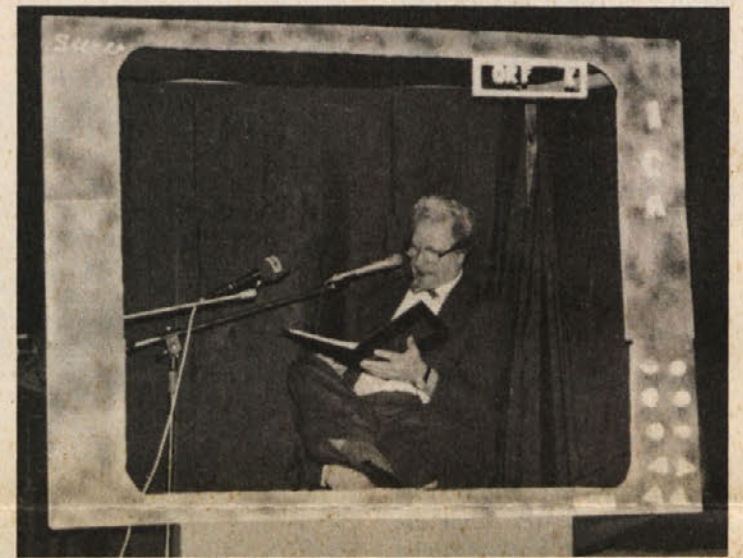
da je to le slučaj, ker so bili itak vsi v dvorani, ven pa tudi nihče ni hotel (ali mogel).

3. Objektivno odmerjeno na prisotnost druge jezike govorečih pustnjakov, je bilo tokrat le nekoliko preveč dvojezičnega programa.

4. Franci S. – srečni dobitnik glavne nagrade – kosilnice – ima sedaj hude probleme, kje bi dobil travo. Kdor bi prodal grunt (ali morda odkupil stroj) naj ga čimprej pokliče.

5. Kapelčanom očitno pustne aktivite tako ležijo, da jih naštudirajo kar v enem tednu (medtem ko se za druge nastope pripravljajo mesece ali celo leto). Stopnjevanje je gotovo še možno (morda na tri dni?)

6. Zarjevci so zadnje čase tako pridni, da bralcem samo lahko svetujemo, naj pozorno prebirajo Slovenski vestnik

S kapelške televizijske oddaje „Lahko noč, Koroška“

še padlo toliko snega kot celo leto 1993 doslej ne, pa vendar že znatno manj kot zadnja leta.

2. Vrata v farno dvorano med programom končno le niso ropotala, vendar sumimo,

(predvsem rubriko prireditve), (eventualno tudi Naš tednik), ker se lahko zgodi, da ima društvo že ta konec tedna spet kje kakšno akcijo.

redacteur traumi

Prešernova proslava na Dunaju

Z enotedensko zamudo so se tudi na Dunaju naseljeni Slovenci oddolžili Prešernovemu spominu in obhajali slovenski kulturni praznik.

Na slovesnost je vabil – kakor že v zadnjih letih – klub Ivan Cankar, ki prav letos praznuje dvajsetletnico svojega obstoja in je to priložnost zato tudi hkrati izkoriščal za svojo jubilejno slovesnost. Klub Ivan Cankar je bil prvotno zamišljen kot zbirališče zdomcev iz Slovenije na Dunaju, odkar ni več legendarnega Bistrovega Dunajskega krožka, ki je v prvi vrsti zajel koroške Slovence, katere je zaneslo v avstrijsko prestolnico, je Klub Ivan Cankar tudi zanje postal pribežališče za zabavne ure med domačini.

Tako so se preteklo sredo v Palfyjevski palači na Dunaju srečali v Prešernov spomin Slovenci tu- in onstran Karavank, saj jih pesnikova beseda združuje, odkar je zaživela.

Po pozdravnih besedah predsednice Kluba Ivan Cankar Melite Sanjič je spregovorila dr. Katja Boh, ambasadorica Republike Slovenije v Avstriji. Šele odkar obstaja samostojna Republika Slovenija, se je uresničila vizija Franceta

Prešerna, je nekoliko samosvoje interpretirala pesnikova prizadevanja za jezikovno-kulturno-narodnostno in politično samostojnost slovenskega naroda v predmarčnem obdobju prejšnjega stoletja in si ga tako prisvojila za legitimacijo sodobnih slovenskih političnih stremeljenj.

Arhaični ritmi in pesmi iz Prekmurja so zaokrožili slovesnost in zbudili spomin na slovensko kulturno in glasbeno zgodovino predprešernovega časa in podali pristen izraz slovenske narodne kulture ali folklore. Samo zadnja pesem prekmurske skupine je bila moderna in času ter morda tudi duhu časa v Sloveniji ustrežna: Que sera sera, whatever will be, will be, the future's not ours to see, ali po slovensko: Que sera sera, kar koli že bo, pa bo...

Okusno prodajno razstavo svojih knjig je ob tej priložnosti priredila celovška Mohorjeva založba: zanimanje za slovenske knjige je med dunajskimi Slovenci že vedno bilo.

Ob prijetni zakuski – žal brez slovenskih vin – so se Slovenci vsaj enkrat na leto zopet videli in pokramljali za slovenski kulturni praznik.

Hortus Musicus v Šentjanžu

Biser srednjeveške glasbene umetnosti so lahko poslušali v Šentjanžu: Hortus Musicus z madrigalno komedijo

Glasbo, kakršne ne moremo slišati vsak dan „v živo“, pa tudi ne v tako kvalitetni izvedbi, nam je v ponedeljek zvečer predstavila skupina Hortus Musicus. Ti glasbeniki (šest jih poje, igra instrumente in pleše) so znani daleč preko koroških meja in dežela Koroška jih ra-

da predstavlja kot eno svojih najboljših skupin.

V Šentjanžu smo poslušali (in gledali – paše za oči je bilo tudi dovolj) madrigalno komedijo iz 16. stoletja Festino, ki je napisana prav za pustni čas, saj se dogaja na predvečer tolstega četrtega, ko prihajajo razne

skupine ljudi s podeželja na karneval v Benetke. Zvrsti se blizu dvajset kanconet, ki jih dovršeno igrajo in pojejo Hildegard Wiener in Eva Ötsch na kljunasto flavto in ki imata tudi čudovita soprana, Günther Mattitsch, igralec na gambo in kontratenor, Helmut Unterkofler – tenorist, Christine Kabath dovršeno igra na lutnjo ter Dietmar Pickl, basist in govornik.

Pred vsako kanconeto je dogajanje razloženo – tekst so prevedli v slovenščino in Pickl se ga je za slovensko publiko tudi naučil. Z madrigalom je skupina nastopila že tudi v Cankarjevem domu, v Ljubljani in na Ptuj, pa niso opazili, da Dietmar pravzaprav ne govori slovensko.

Publika v Šentjanžu je zavzeto sledila glasbenemu izvajanju in z navdušenim ploskanjem povedala, da bi si želela še večkrat takih glasbenih biserov.

S.W.

V aprilu mala „deželna razstava“ skupaj z Amnesty International

„Folterinstrumente im Mittelalter“ je uradni naslov razstave, ki jo bodo 28. aprila odprli na gradu Sommereg in Seebodnu. Srhljivi in strah zbujajoči „pripomočki“ (približno sto eksponatov) bodo razstavili na skoraj 400 m² površine, vendar je to komaj polovica vseh predmetov, ki so sicer arhivirani v Amsterdamu.

Razstavo organizirajo v privatni iniciativi in sicer lastnik gradu Sommereg Frank Rieg-

ler skupaj z Amnesty International.

Ta organizacija, ki se bori

Razstavo mučilnega orodja si je doslej po Evropi ogledalo že ogromno obiskovalcev.

proti kršitvi človekovih pravic po vsem svetu, je soorganizator zato, ker je mučenje tudi danes eno najbolj razširjenih zločinov nad človekom. AI bo ob razstavi srednjeveških instrumentov imela svoj prostor, kjer bodo obiskovalcem predložili današnje metode mučenja po svetu. Grozljivo je, da je mučilno orodje, kakršno so uporabljali nekoč, tudi še danes v rabi, nekateri samo še bolj prefinjeni z novimi tehničnimi možnostmi.

Dipl. inž. Schmid od AI je opozoril na dejstvo, da konvencije o prepovedi mučenja ni podpisalo kar 67 držav, ki imajo mučenje za legitimni instrument oblasti. Še več pa je seveda takih, ki so konvencijo podpisale, pa se je ne držijo. Vendar AI ne deluje proti državnim sistemom ali režimom posameznih držav (to je naloga drugih), pač pa samo navaja dejstva.

Razstava, ki bo trajala od aprila do oktobra letos, bo stala predvidoma 3 in pol milijona šilingov, pričakujejo pa okrog 40.000 obiskovalcev.

gospe **Matildi Sadovnik** v Podrožah za 66. rojstni dan; za osebne praznike članom cerkvenega zbora v Šentjakobu: **Foltu, Rožici, Martini, Francu in Pepci;**

gospe **Katarini Hribernik** v Grabnu v Selah za osebni praznik;

gospe **Mici Oraže** na Kotu za osebni praznik

gospodu **Folteju Dovjaku-Maleju** iz Sel za 70. rojstni dan;

gospe **Mici Kuchar** iz Lepene za rojstni dan;

gospe **Mici Ojster** z Obirskega za 64. rojstni dan;

gospe **Katji Male** na Kotu za rojstni dan;

zakoncema **Edit in Johanu Jugu** za 25. obletnico poroke;

gospodu **Friedrichu Petraču** s Šmarjete nad Pliberkom za rojstni dan;

gospodu **Kristiju Lajčaherju** iz Kotmare vasi za osebni praznik;

gospe **Mici Klemenjak** iz Šentožbalta za osebni praznik

gospodu **Albinu Tomiču** iz Šmihela pri Pliberku za 80. rojstni dan in god;

gospe **Matildi Lutnik** z Blata za 70. rojstni dan;

gospe **Antoniji Kristof** iz Doljne vasi za 60. rojstni dan;

Slovenski vestnik čestita!

za osebne praznike članom društva upokojenec Pliberk: **Lenci Müller** iz Pliberka, **Felixu Buchwaldu** iz Nonče vasi, **Mariji Gradišnik** iz Rinkol, **Heleni Merkač** iz Šmihela, **Alfredu Kralu** z Bistrice in **Jožetu Anzelaku** iz Drveše vasi;

gospe **Ani Kert** iz Celovca za rojstni dan;

gospe **Heli Korpitsch** iz Kršne vasi za rojstni dan;

gospodu **Andreju Lampichlerju** za 30. rojstni dan;

gospe **Albertini Smolnik** iz Šentlipša za rojstni dan;

gospe **Rozini Apovnik** z Blata pri Pliberku za 70. rojstni dan;

gospe **mag. Gabi Sitter** s Suhe za rojstni dan;

gospodu **dr. Valentinu Sima** iz Celovca za rojstni dan.

Koroška številka revije Slovenija

Dejansko je Slovenija zunanjo podobo samostojnosti pričela oblikovati že precej pred 90. leti: Izselska matica npr. že leta 1886 s trimesečnikom Slovenija v angleščini. Kot Rodno grudo s častitljivimi 40 leti izhajanja tudi Slovenijo ureja Jože Prešeren, v uredniškem odboru obeh pa je več najvidnejših svetovnih in domačih slovenskih publicistov. Prva s sprotimi dogajanja in z zgodovinsko narodopisnimi dognanji doma seznanja Slovence po svetu (povzetke objavlja v angleščini in španščini), naloga druge pa je torej širša – kot vidimo v prvem stavku tega zapisa.

VI. letnik je „Slovenija“ osrednjo vsebino posameznih števil namenila najstarejšim slovenskim mestom in tako je v zadnji številki lanskega letnika predstavljen Slovenj Gradec takorekoč z vsem koroškim nasledjem državotvorne Slovenije. V dostojnem barvnem tisku je že na naslovnih strani najnovejša slovenjgraška likovna pridobitev: Venetski konj Oskarja Kogoja pred staro mestno hišo, v reviji pa je še več kot 20 zares odličnih posnetkov s Koroške in množica drugih enako reprezentativnih barvnih slik. Z izjemo 6 čudovitih slik „Koroška skozi mojo kamero“ Toma Jeseničnika so ostale žal nepodpisane, zanimivo zgodovino Slovenj Gradca – prazgodovinska naselja, rimski Colatio, utrdba na Grajskem hribu s prvo navedbo imena Gradec leta 1091, mesto od 1267, stoletja s prevedenim imenom Windischgraz, le Trubar 1577 zapiše Slovenski Gradec, večna mu hvala za to – vse do sedanjosti povzema Tomo Štefe. Časnikar Slavko Bobovnik seže v Dravsko dolino in svoj prispevek Radlje,

mesto v viharjih časa posvečala lanski 850-letnici kraja. Največjo lipo, najstarejše drevo svoje vrste na Slovenskem (koliko jih je starejših kje drugje, žal ne zveemo) in nekatere ljudske zgodbe o njem opiše gozdar Andrej Šertel, ki potrjuje domnevo, da je bila ta drevnena kraljica nad Črno zasajena 1222.

Umetnostni zgodovinar Marko Košan nam Slovenj Gradec predstavi kot mesto miru z bogato kulturno tradicijo. Po zaslugi ustvarjalnih kulturnikov in umetnikov, piše, je mestu uspelo ohraniti svoje kulturnozgodovinsko poslanstvo, ga tudi v najnovejšem obdobju še naprej razvijati s pridobitvijo svetovno znanih umetnin in slovesom pomembnega mednarodnega kulturnega središča. V prispevku z naslovom Naokrog po slovenski koroški krajini nas pisatelj Marjan Kolar popelje po vseh njenih dolinah – Mežiški, Mislinjski in spodnjedravski in od Pece preko Pohorja do obeh Kozjakov, torej po Koroški v tistem obsegu, kot ga je z občinami Radlje, Dravograd, Ravne in Slovenj Gradec (1041 km² ali 5% in okrog 75.000 prebivalcev ali 3,75% Slovenije) potrdila tudi Enciklopedija Slovenije tudi na osnovi jezikoslovnega dejstva, po katerem koroško narečje sega vse do Fale. To moram poudariti zaradi tega zdajšnjega čudnega politikanstva, ki hoče Koroško omejiti zgolj na Mežiško dolino – no da, vsaj do Dravograda.

Tu sta še dva nepodpisana prispevka. Prvi opozarja na lanski knjižni novosti Vodnik po Mislinjski dolini in Monografijo Slovenj Gradec, drugi pa je Zima na Koroškem – z dobrim poslušom za naravne

Otroški pust v Šentprimozu

Tradicionalno na pustno nedeljo prireja SPD „Danica“ ples za otroke. V pustno okrašeni, topli dvorani kulturnega doma v Šentprimozu se je tudi letos zbralo okoli 100 otrok (najmlajša mlada niti 3 mesece), najstarejši? To pa je težko reči, saj nismo vedeli, kdo se skriva za duhovitimi in lepimi maskami. Navzoči so bili clowni, princeze, vile, šerifi, pikapolonice, razni poklici so bili zastopani in še bi lahko naštevati. Zelo so bili posrečeni mladi udeleženci, ki so skupno s starejšimi udeleženci izvajali

razne skupinske igre in zapevali ob zvokih „okrogli magnetofon“. Maske so se poskusile tudi v srečolovu. Mladi pusti so se imenitno zabavali in kar težko zapustili kulturni dom. Ob tej priliki pa smo še povabili na naslednjo prireditev, ko bo gostoval Freyer-teater iz Ljubljane z marionetnim baletom „Trnjulčica“. Predstava, ki je navdušila mladino in starejše v Ljubljani, v Franciji, junija pa bodo gostovali na Nizozemskem, bo v nedeljo 28. 2. 1993 ob 18.30 uri v Kulturnem domu v Šentprimozu.

Dani

Nastop učencev glasbene šole na Radišah

SPD Radiše in Glasbena šola – oddelek Radiše sta vabila 10. svečana 1993 vse ljubitelje instrumentalne glasbe v kulturni dom na Radišah.

Vodja oddelka Glasbene šole na Radišah Janko Tolmaier je pozdravil vse navzoče in se zahvalil vsem, ki med letom kakorkoli prispevajo k temu, da tako brezhibno poteka pouk na Radišah.

Sporod, ki so ga izvajali učenci glasbene šole, je bil jako pester, saj se učenci v zadnjih letih učijo raznovrstne instrumente. Tako smo slišali skladbe za klavir, ki so jih igrali učenci prvega letnika, bolj preproste, a za začetnike dosti zahtevne. Tisti pa, ki se že več let učijo klavirja – in teh je kar 7 – so postali že pravi virtuozji. Do te visoke stopnje igranja jih je pripeljala prof. Gita Mally iz Ljubljane, ki že deveto leto prihaja teden za tednom na Radiše.

Med posameznimi skladbami za klavir smo slišali tudi učence, ki obiskujejo glasbeno šolo v Celovcu. Ti učenci so igrali skladbe na kitaro, citre in harmoniko. Kompozicije za posamezne instrumente so se gale od klasičnih komponistov do narodnih melodij.

Na začetku in proti koncu sporeda je zaigral kvartet trobent pod vodstvom učitelja Francija Ogrisa iz Bilčovsa.

Prvič pa se je ta večer predstavil javnosti in navzoče presenetil z dvema skladbama radiški ansambel: Robi Pichler z diatonično harmoniko, Sven Schiemann z bas-kitaro in Boris Povše s trobento.

Vsi navzoči so z zadovoljstvom sledili celotnemu sporedu.

N.P.

Franček Lasbaher

Datum	Kraj	PRIREĐITVE	Prireditelj
Sreda, 24. 2. 19.30	V Slomškovem domu v Celovcu	Wolf in der Maur: Die Folgen des Nationalismus im Osten und Südosten Europas – predavanje	Mohorjeva založba
Četrtek, 24. 2. 19.30	v farnem domu v Selah	Posledice kajenja – predava dr. Maks Zdouc	KD „Planina“
Petek, 26. 2. 19.30	Pri Joklnu v Celovcu Badg. 7	Praznik kulturnih iniciativ s predstavitvijo brošure „Kultur bewegt Kärnten“	I.G.KIKK
27. in 28. 2.	v Modestovem in Mladinskem domu	Srečanje mladinskih gledaliških in lutkovnih skupin	KKZ
Petek, 26. 2. 19.30	v farni dvorani v Šentjakobu	Andrej Šuster Drabosnjak: Komedija od zgubljenega sina (režija: Franci Končan)	SPD „Drabosnjak“ KKZ
Sobota, 27. 2. 19.30	v farni dvorani v Šentjakobu	Andrej Šuster Drabosnjak: Komedija od zgubljenega sina (Priredila dr. Herta Maurer-Lausegger) Režija: Franci Končan	SPD „Drabosnjak“ in KKZ
Sobota, 27. 2. 19.30	v kulturnem domu na Radišah	Dia-predavanje: Na treh najvišjih gorah Afrike; predava Joško Igerc	SPD „Radiše“
Nedelja, 28. 2. 14.30	v farni dvorani v Šentjakobu	Andrej Šuster Drabosnjak: Komedija od zgubljenega sina	SPD „Drabosnjak“ in KKZ
Nedelja, 28. 2. 18.30	v Kulturnem domu v Šentprimozu	Marionetni balet Trnjučica Gostuje: Freyer teater iz Ljubljane; režija Edi Majaron	SPD „Danica“
Torek, 2. 3. 19.30	Landesbuch handlung Wiesbadenerstr. 5	Peter Paul Wiplinger predstavlja svojo poezijo; uvod univ. prof. dr. Alois Branstätter	
Četrtek, 4. 3. 19.00	v Mladinskem domu v Celovcu	Okolje in tranzit v Evropski skupnosti predava mag. Alexandra Nagl (nem.)	PUAK
Od 4. do 4. marca	na kegljišču pri Juenni	Nagradno kegljanje v Čepičah Podelitev nagrad 14. 3. ob 20.00	
Petek, 5. 3. 19.30	v gostilni Loser v Šmihelu	Ekološko kmetijstvo – le tržna hiša ali pot za za bodočnost predava univ. prof. dr. Alfred Haiger	KIS in PUAK
Sobota, 6. 3. 15.00	v galeriji Rožek	Gustav Januš bere svojo poezijo	
Sobota, 6. 3. 15.00	v farnem domu v Šentjakobu	Stotisočnoga – lutkovna igrica gostuje Lutkovno gledališče iz Ljubljane	SPD „Rož“ in SPZ
Nedelja, 7. 3. 11.00	v farni dvorani v Železni Kapli	Stotisočnoga – igrica za otroke gostuje Lutkovno gledališče iz Ljubljane	SPD „Zarja“ in SPZ
Ponedeljek, 8. 3. 14.00	pri Juenni v Čepičah	Proslava mednarodnega dneva žena s kulturnim programom; poje Obirski ženski oktet	Zveza slovenskih žena
Petek, 12. 3. 19.30	v farni dvorani v Šentjakobu	Festino – madrigalna komedija; Nastopa Hortus musicus iz Celovca	SPD „Rož“

RAZSTAVE

TINJE

– Dom v Tinjah – razstava del Kristijana Sadnikarja – olja, pejzaži (do 4. 3.)

SEMISLAVČE

– Galerija Rožek – Razstava del Gustava Januša

RADIO KOROŠKA

SLOVENSKE ODDAJE

18.10–19.00

Sreda, 24. 2. Glasbena sreda
Večerna 21.05 – 22.00 Termin izpade – vseavstrijska mreža.
Oddaja „Človek v stiski“

Četrtek, 25. 2. Rož – Podjuna – Zilja

Petek, 26. 2. Narodopisna oddaja (dr. Anton Feinig)

Sobota, 27. 2. Od pesmi do pesmi – od srca do srca.

Nedelja, 28. 2.

6.30–7.00 Dobro jutro na Koroškem, duhovna misel (žpk. M. Cvetko)

18.10–18.30 Dogodki in odmevi.

Ponedeljek, 1. 3. „Življenjski prostor Sele!“

Torek, 2. 3. Lepote velike praznine: Sahara. Z avtomobilom skozi puščavo in goščavo (potopis)

OBZORNIK

Milošević obtožuje rusko vodstvo

BEOGRAD. Srbski predsednik Slobodan Milošević je označil rusko izvajanje embarga Združenih narodov proti Srbiji in Črni gori za sramotno dejanje. S tem so Rusi popustili pred pritiski katoliške cerkve in Nemčije in izdali interese bratskega srbskega naroda, obtožuje Milošević. S tako izjavo se je jasno posta-

vil na stran in podkrepil stališča ruske opozicije, ki že dalj časa odločno zahteva več podpore Srbiji in preko ruskega vpliva v Varnostnem svetu OZN uvedbo sankcij proti Hrvaški, ki da ne spoštuje pred dobrim letom podpisanega sporazuma o premirju.

Izsiljevanje s humanistično pomočjo

SARAJEVO. Pošiljanje in razdeljevanje humanitarne pomoči sestradanemu prebivalstvu v Bosni in Hercegovini je postalo sredstvo političnih in strateških manipulacij. Potem ko srbske sile niso dovolile dostave humanistične pomoči v mesta v vzhodni Bosni, kjer je od gladu ogroženih okrog 200.000 Muslimanov, so Sarajevske oblasti iz solidarnosti do prebivalcev v teh mestih ustavile razdeljevanje pomoči v obkoljenem Sarajevu. S tem so hotele doseči mednarodni pritisk na bosanske Srbe in vso stvar pripeljati do absurda. Visoka komisarka urada OZN za begunce Sadako Ogata je na izsiljevanje reagirala z ustavitvijo vsakršne

humanitarne pomoči, dokler Srbi ne bodo nehali ovirati njene dostave. Pritiski so vsaj deloma učinkovali, vodja bosanskih Srbov Karadžić je obljubil prehod konvojev preko „srbskega“ ozemlja, bosanski predsednik Alija Izetbegović pa je ukazal razdeljevanje pomoči v Sarajevu, svetovnim humanitarnim organizacijam pa je poslal dramatičen poziv za dostavo čim več življenjskih potrebščin.

Župan obkoljenega mesta Gorazde je sporočil, da v mestu gladije 20.000 prebivalcev in beguncev in da obstaja nevarnost, da bo pomoč prispela prepozno.

Nadzorstvo v BiH naj bi prevzela NATO

BRUSELJ. Po pisanju zahodnih časopisov naj bi severoatlantska vojaška zveza Nato prevzela skrb za mir v Bosni in Hercegovini. Za to ima njegovo vrhovno poveljstvo pripravljene že vse načrte. Enote Nata naj bi v Bosni ostale najmanj deset let, šteje pa naj bi okrog 50.000 vo-

jakov, med njimi 15.000 angleških, vsaj 5.000 ameriških, po načrtih pa naj bi sodelovale tudi ruske enote. Pogoj za prevzem nadzorstva naj bi bili prehodni sporazum vseh treh sprtih strani in dokončna uskladitev stališč z Rusijo.

J.R.

Predsednik Kučan na obisku pri papežu

Slovenski predsednik Milan Kučan je prejšnji teden uradno obiskal Sveti sedež v Rimu in se srečal s poglavarjem rimskokatoliške cerkve papežem Janezom Pavlom II. Na tiskovni konferenci po vrnitvi v Ljubljano je Kučan obisk označil za zgodovinski. Papež da se je izkazal za velikega prijatelja slovenskega naroda, pogovarjala pa sta se tudi o ureditvi statuta katoliške cerkve v Sloveniji. Predsednik Kučan je papeža povabil na obisk v Slovenijo, kar je le-ta z zadovoljstvom sprejel, o datumu njegovega prihoda pa se zaradi prezaposlenosti papeža še niso mogli dogovoriti.

Ob obisku v Italiji je predsednika Kučana sprejel tudi predsednik italijanske republike Oscar Luigi Scalfaro. Oba

predsednika sta potrdila voljo obeh držav za pozitivno urejanje vseh nerešenih medsebojnih problemov, kar je zelo pomembno prav v trenutku, ko se pričinja-

jo meddržavna pogajanja o reviziji oz. nadgradnji Osimskega sporazuma. Predsednika Kučana je na državnih srečanjih v Vatikanu in Rimu spremljal zunanji minister Lojze Peterle.

Odpert nov mejni prehod na Goriškem

Ob prvem uradnem srečanju slovenskega in italijanskega zunanjega ministra, Lojzeta Peterleta in Emilia Colomba, sta ministra predala v promet nov mejni prehod v Neblu na Goriškem. Zanimivo pri tem je, da se otvoritve niso udeležili predstavniki občinskih krajevnih oblasti z utemeljitvijo, da v priprave za odprtje niso bili vključeni, formalno vabilo na otvoritev pa so prejeli šele dan poprej.

Ministra sta se ob tej priložnosti pogo-

varjala o začetku meddržavnih pogajanj o reviziji (italijansko) oz. nadgradnji (slovensko) stališča osmislega sporazuma. Italijani so za vodjo pogajalske skupine že imenovali senatorja Berlinguerja, pogajanja pa bodo v Sloveniji. Najbolj vroča tema bo poleg odškodnine italijanskim razlaščenem na Primorskem in v slovenski Istri vprašanje pravic in zaščite slovenske narodnostne skupnosti v Italiji in italijanske v Sloveniji, za kar pa Italija uporablja dvojna merila.

26. srečanje pevskih zborov „Od Pliberka do Traberka“

Prireditelji ZKO Ravne na Koroškem, KKZ, SPZ ter kulturna društva iz Pliberka, Šentprimoža, Mežice, Črne na Koroškem, Kotelj, Prevalj in ZKO Dravograd.

26. srečanje Od Pliberka do Traberka se bo pričelo letos 26. 2. v Dravogradu in sklenilo 20. 3. na Ravnah, kjer bo nastopilo kar 17 izbranih pevskih zborov.

Glavni organizator Zveza kulturnih organizacij Ravne na Koroškem pri teh koncertih s pomočjo SPZ in KKZ vključuje tudi pevske zборе iz Podjune. Letošnji akcent je na Ziljski pesmi. Vsak zbor bo na srečanju zapel tudi dve pesmi iz Zilje. Stalni gostje oz. zbori, ki so temu srečanju držali zvesto bo že četrto leto, je med drugimi tudi MoPZ „Foltej Hartman“ iz Pliberka. Na letošnjem srečanju pa bodo sodelovali še zbor Srce, Podjuna, Danica, Trta, Vinko Poljanec, Suha in zbor slovenske gimnazije.

v petek, 26. 2. 1993, ob 19. uri v Dravogradu

v petek, 26. 2. 1993, ob 19. uri v Mežici

v soboto, 27. 2. 1993, ob 19.30 v Vogrčah – nastopajo Mešani pevski zbor Šentanel, KUD Gozdar Črna na Koroškem (Moški pevski zbor), DPD Svoboda Prevalje (Dekliški pevski zbor) „Karantanija“, SPD „Edinost“ Pliberk (Moški pevski zbor) „Foltej Hartman“ Pliberk, DPD Svoboda Prevalje (Moški pevski zbor) „Vres“ Prevalje).

v petek, 5. 3. 1993, ob 19. uri na Prevaljah

v soboto, 6. 3. 1993, ob 19. uri v Kotljah

v petek, 12. 3. 1993, ob 19. uri v Črni

v soboto, 13. 3. 1993, ob 19.30 v Šentprimožu

Zaključni koncert bo v soboto, 20. 3. 1993, ob 19. uri v športni dvorani pri Osnovni šoli Prežihovega Voranca na Ravnah na Koroškem.

Gledališki seminar v kulturnem domu na Radišah

Pod naslovom „Efekti in triki na odru“ je deželno združenje amaterskih gledališč skupno s Slovensko prosvetno zvezo preteklo soboto, 13. 2. 1993, organiziralo enodnevni strokovni seminar. Da je zanimanje za tovrstna predavanja precejšnje, nam je potrdila mnogoštevilna udeležba iz vseh predelov Koroške. Kako obširna je tematika, smo se v teh nekaj urah lahko prepričali, ko nam je referent Konstantin Bujnov – tehnični vodja v mestnem gledališču Celovec – nakazal možnosti uporabe najenostavnejših pripomočkov za ustvarjanje različnih učinkov na odru. Sem spadajo industrijski žarometi, katerih cena znaša komaj desetino od pravih gledaliških reflektorjev, kakor tudi improvizacija projekcije za ozadje odra z navadnim šolskim projektorjem. Pokazal nam je, da je možno tudi z manjšim številom reflektorjev s posebno barvno kombinacijo doseči zadovoljiv učinek. Obrazložil nam je sestavo, predelavo in nabavo materiala, potrebnega za gradnjo scene, za kaširanje različnih predmetov (npr. strah, drevesa, listje na drevju, star omet na hiši in podobno). Nemaokrat se za to lahko uporablja material iz industrijskih odpadkov, kot je stiropor ali tekstilni odpadki in stare cunje. Referent nam je razložil tudi tehniko slikanja na platno, tako da se perspektivno spaja z ostalo sceno. Odprt ogenj, kočljiva zadeva za vsak oder, se da s kemično snovjo kakor tudi z enostavnimi tehničnimi pripomočki, to so majhen ventilator, barvni trakovi in ustrezna razsvetljava, brez večje nevarnosti ponazoriti na odru.

Tonski efekti so prava kalvarija za vsakogar, ki zbira potrebne posnetke po vseh mogočih virih. Tudi tu nam je gospod Bujnov nakazal nova pota dobave učinkov potom synthesizerja in vigranje v igro potom datrecorderja.

S tem je referent Bujnov zakrožil nadvse zanimivo predavanje z ugotovitvijo, da je za toliko podanih informacij časovni okvir prekratek, in smo se že zmenili za naslednjo praktično ekskurzijo ob praktičnem delu. Ob koncu se je vodja seminarja zahvalil vsem navzočim in prav posebno referentu Konstantinu Bujnovu za njegov prispevek.

Nuži Wieser

Koroška poje '93

Alojz Rebula – Jože Ropic

Reke mojega življenja

večernice v čast Antonu Martinu Slomšku

nedelja, 7. marca ob 14.30 v Celovcu glavna mestna cerkev Šentilj

Vpisovanje na Dvojezični trgovski akademiji

Vodstvo Dvojezične trgovske akademije sporoča, da je možen vpis v šolo v času od 15. do 27. februarja 1993.

Poznejša prijava je možna le iz važnih osebnih razlogov interesenta ali njegovega vzgojitelja, ki so preprečili pravočasno prijavo. Prijavne formularje dobite v ravnateljstvu Dvojezične trgovske akademije, Prof.-Janežič-Platz 1, 9020 Celovec, tel.: 0463/38 24 00.

Sprejemni pogoji:

1. Zaključek 4. razreda glavne šole ali gimnazije
2. Uspešen zaključek sprejemnega izpita
3. Dosežena starost 14 let do 31. decembra v prvem letniku
4. Učenci naj znajo vsaj deloma slovensko TAK posreduje učencem kot druge trgovske akademije solidno gospodarsko in splošno izobrazbo. Poleg tega sta učna jezika slovenščina in nemščina in obvezna tuja jezika italijanščina in angleščina. Dvojezična TAK goji tudi stike s šolami in podjetji v prostoru Alpe-Jadrana. Torej, izkoristite prednosti Dvojezične trgovske akademije.

Umrta 103-letna Katarina Rainer

Pred nedavnim smo na logavaškem pokopališču pospremili k zadnjemu počitku Katarino Rainer s Spodnjih Jezerc. Aprila letos bi dočakala 104 leta starosti, pa jo je doletela nezgoda, ki je končala njeno življenjsko pot. Bila je najstarejša ženska v občini Vrba in hkrati tudi ena najstarejših v Avstriji. Leta 1922 se je poročila. Zakonska sreča pa je trajala smo sedem let, potem pa ji je umrl mož in ji zapustil tri sinove. Dva se nista več vrnila iz druge svetovne vojne, pri tretjem sinu Floriju in njegovi družini pa je končno preživljala večer življenja, poln vsega, za kar je bila prikrajšana v svojih prejšnjih letih.

Pogrebni obred, udeležilo se ga je lepo število žalnih gostov, je ob asistenci dekana Petra Stickra iz Globasnice opravil domači župnik dekan Martin Hotmitz. V slovo so ji zapeli domači pevci pod vodstvom Stanka Černica, ob odprtem grobu pa se je od pokojne poslovil tudi vrbski župan Valentin Petritsch.

Pokojno Katarino Rainer bomo ohranili v lepem spominu. Sinu in njegovi družini pa ob težki izgubi izrekamo iskreno sožalje.

Jezik je duša

Janko Messner

Pozvani ali poklicani?

„...smo pozvani, da tudi v prihodnje pozorno sledimo politiki do tujcev“ pravi poročevalec na 3. strani Nedelje (31. 1. 93). Čemu si izposojati pri Srbih, če imamo sami: ne rečem, da bi morali tudi „poziv“ radikalno črtati in rabiti samo še vpoklic, klic in povabilo, kakor priporoča SP, vendar namesto vojaškega poziva (Einberufung) je gotovo boljši domači v o j a š k i v p o k l i c ali vpoklic v vojakom, čeprav tudi ta nič prida ni in ga ni jezika na svetu, ki bi iz puške naredil pero ali kuhalično. Laže si že predstavlja telefonski klic namesto poziva, ali namesto poziva v sili – klic v sili. Teže bi bilo preganjati sodni poziv, upravno listino z uradno zahtevo po navzočnosti pri razpravi na sodnici, ker se je izraz zakoreninil že v prejšnjem stoletju. Drugače pa je z glagolom pozvati: zanj lahko zmeraj vstavimo poklicati ali povabiti, na primer: sodišče ga je poklicalo za pričo. Ali pa: društvo SOS nas je poklicalo, povabilo na demonstracijo zoper Haiderjeve politične zvijače...

V tem smislu popravimo torej gornji stavek: „...smo p o k l i c a n i“ namesto pozvani! „...poklicani, da sledimo“ pa še ni v redu, saj se mu je tudi še „da“ vtihotopil pod vplivom srbščine (npr. moraš, da dodješ!), Slovenci uporabljamo v takih primernih nedoločnikih: smo poklicani slediti ravnanju s tujci v naši deželi...

SV pravi (8. 1. 93) na 4. strani: „Mislim sem, da bo ...ukvarjanja s tem vprašanjem e n k r a t konec“. Zakaj samo enkrat? Slovenski enkrat pomeni ein einziges Mal, kakor pomeni dvakrat zweimal, trikrat pa dreimal... Pravilno bi bil moral zapisati: ... da bo že konec. Če pa ne bi stal tam samostalnik „konec“, bi lahko dejal tudi „da bo že končno mir, pokoj“ ipd. Enkrat v pomenu nekoč pa ima še več sinonimov, na primer neki dan ipd. „Es war einmal eine Hexe“ je po slovensko pač „Nekoč je bila (neka) čarovnica...“ Res pa nam je to čistko močno zameglil neki uspešen rimar, ki je ta sporni „enkrat“ vpletel v otroški verz: „Enkrat je bil en škrat“. To je kajpada neodgovorno, pa naj se ti še tako ponuja. Kar otroška vrtnarica s kitaro vbije malčku v ušesa, tega mu učitelj v gimnaziji ne bo zlahka iz njih izbil. V televizijski oddaji Dober dan, Koroška (17. 1.) je rekla napovedovalka: „Konec koncev so le našli kraj...“ Konec je konec, zato nima več nikakršnih koncev. Po slovensko je to n a v s e z a d n j e! poročevalec M. pa naj se nikoli več ne zoperstavlja, ampak upira! Pa tole: enkrat je bila kriva manjšina, drugič tujci, po slovensko je to: zdaj je kriva manjšina, zdaj (so krivi) tujci.

Iz ženskega vidika

Posilstva v vojni

piše Štefka Vavti

V preteklih mesecih so nas šokirale novice o množičnih posilstvih bosanskih in hrvaških žensk v vojni v Bosni in Hercegovini: okrog 60.000 žensk – tako cenijo strokovnjakinje ženske skupine „Kareta“, ki skušajo pomagati prizadetim žrtvam – trpi zaradi seksualnega zlorabljanja v vojni, približno 30.000 pa jih je menda že zanosilo.

Vse kaže, da je tudi v tej vojni ženska (in njeni otroci) najhujše prizadeta žrtev: splošno nasilje na eni, seksualno zlorabljanje, posilstvo in travmatične nosečnosti, ki zapuščajo globoke rane, pa na drugi strani.

Ob tem pa se mi zdi pomembno, da ne pozabimo, da je posilstvo bilo tudi v zgodovini vedno znova grozen in šokanten del vojne realnosti. Čeprav je to naša (moška) družba po vojni žal hitro pozabila, posledice pa zanemarjala.

Helke Sander in Barbara Johr, nemški novinarki in režiserki pomembnih ženskih filmov, sta v svojih znanstvenih raziskavah prišli do sledečih zaključkov: V prvih tednih po drugi svetovni vojni je bilo v Nemčiji posiljenih okrog 2 milijona žensk. Med vojno so nemški vojaki posiljevali poljske, židovske, ruske in druge ženske, preden so jih umorili, po vojni pa so se jim za to maščevali ruski vojaki – žrtve pa so bile tu in tam ničesar krive ženske.

Slike iz druge svetovne vojne pa so podobne scenam v Bosni in Hercegovini:

Nage in krvaveče ležijo na tleh ženske. Anonimni obrazi, spačeni od bolečine in sramu. Globoke rane na duši in telesu, ki ne zacelijo, ko je vojne konec.

Posilstvo kot samoumeven del vojne prakse se vleče kot rdeča nit skozi zgodovino. Novo je le, da je zdaj zvedela za to tudi javnost.

Tako to množično zlorabljanje žensk šokira celo tiste moške, ki imajo sicer seksualno zlorabljanje (svoje) žen(sk)e za kavalirski delikt, ne pa za kaznivo dejanje. Ste vedele, da je v naši „deželi blaženih“, v Avstriji, ki ni prizadeta od vojne, vsako leto posiljenih in seksualno zlorabljenih med 10.000 in 25.000 otrok?

Ob teh številkah nam o ženskah, ki so žrtve posilstva in seksualnega zlorabljanja v Avstriji, sploh ni treba več govoriti.

Vabilo in razpis

SPD Zarja vabi
in razpisuje ljudsko
sankarsko tekmo,
ki bo v nedeljo,
28. 2. 1993.

Štart ob 13.00
uri na Rastočniko-
vih njivah v Lepeni.
Tekma šteje za
Obir-pokal 1993 in
za rekreacijski de-
seterboj 1993.

Tekme za Rožanski cup

Prejšnjo soboto, 13. 2., je Športno društvo Šentjanž priredilo 4. tekmo za Rožanski otroški cup v Podnu. V veleslalomu so se pomerili otroci v starosti od osem do enajst let, razdeljeni pa so bili v štiri tekmovalne skupine.

Rezultati:

Otroci I/deklice: 1. Isabel Sablatnik, ŠD Šentjanž; 2. Annemarie Ogris, DSG Sele; 3. Melanie Dovjak. V tej skupini je tudi prvič tekmovala Barbara Boštjančič iz Bilčovsa, ki vozi za ŠD Šentjanž, in dosegla odlično peto mesto!

Otroci I/fantje: 1. Pepi Durnik, SC Rosental; 2. Ralf Fister, SC Rosental; 3. Patrik Künstl, SK Borovlje.

Otroci II/deklice: 1. Karina Laussegger, SK Borovlje; 2. Christine Michenthaler, SK Borovlje; 3. Katarina Wernig, SK Borovlje. Tekmovalka Šentjanža Katrin Rust je zaradi padca imela smolo, vendar je bila kljub temu osma.

Otroci II/fantje: 1. Mario Plasch, SC Rosental; 2. Peter Puchar, SC Rosental; 3. Friedrich Mak, DSG Sele. Ta skupina je bila tudi najmočnejša, v njej je Kristijan Köffer (ŠD Šentjanž) dosegel osmo mesto, Marko Roblek iz Sel pa sedmo, kar je pri obeh nekoliko pod njuno zmogljivostjo.

Finale Rožanskega otroškega pokala bo 7. marca v Podnu in pričakovati je zelo napeto tekmovanje, saj se pravi favoriti še niso utrdili. Med športnimi klubi pa trenutno vodijo Borovlje, ki imajo tudi največ tekmovalcev in tekmovalcev, pred Selami in SC Rosental. Pri tej uvrstitvi bo verjetno tudi ostalo. V Šentjanžu so s treningom zaradi pomanjkanja snega začeli nekoliko prepozno, vendar so ta tekmovalna vzpodbudila tekmovalnega duha.

100.letnica organiziranega planinstva med Slovenci

27. februarja leta 1893 je bilo v Ljubljani ustanovljeno Slovensko planinsko društvo. Pod tem imenom je delovalo do leta 1948, nato pa se je preimenovalo v Planinsko zvezo Slovenije. V primerjavi z drugimi narodi smo se Slovenci pozno organizirali – 19 let za Hrvati, 31 let za Avstriji in 36 let za Angleži.

Prvi poskus ustanovitve Slovenskega planinskega društva pa je vsekakor starejšega datuma, saj sega nazaj v leto 1872. Takrat je bohinjski kaplan Ivan Žan ustanovil oz. prijavil planinsko organizacijo z imenom Triglavski prijatelji, na

Dejstvo je, da so imeli slovenski planinci v tistem času zelo težak položaj, saj je na takratnem slovenskem ozemlju delovalo kar pet sekcij Nemško-avstrijskega planinskega društva (Kranj, Maribor, Celje, Beljak in Trst), ki so bile Slovincem vse prej kot naklonjene. Na slovenskih tleh so markirale nemške poti in postavljale nemške kočice; skratka – Slovenci so se počutili tujce na domačih tleh.

Eden glavnih povodov za ustanovitev slovenskega planinskega društva pa je bila otvoritev nemške kočice Deschmannhütte (danes Stani-

so trije mladi planinci Josip Hauptman, Ivan Korenčan in Anton Škof na vrhu Stola sklenili ustanoviti slovensko planinsko društvo. Priprave so se začele in naslednjega leta, 27. februarja 1893, je bil ustanovni občni zbor, na katerem so za predsednika izvolili prof. dr. Franca Orožna. Pisatelj in funkcionar SPD Janko Mlakar, ki se je ukvarjal z zgodovino SPD, je v zvezi z ustanovitvijo tega društva zapisal, da ni bilo ustanovljeno zgolj iz navdušenja za planine, marveč v prvi vrsti kot obramba proti nemškemu navalu, ki je grozil slovenski zemlji.

Slovensko planinsko društvo je takoj po ustanovitvi začelo ustanavljati podružnice po vsem slovenskem ozemlju. Še istega leta sta nastali kamniška in savinjska, sedem let kasneje pa Ziljska podružnica, zibelka slovenskega planinstva na Koroškem oz. rojstvo sedanjega planinskega društva na Koroškem. Slovensko planinsko društvo, pozneje Planinska zveza Slovenije, predstavlja danes mogočno planinsko organizacijo z nad 100.000 člani in več kot 150 planinskimi postojankami. Njena alpinistična dejavnost pa je s plezalnimi uspehi predvsem v Himalaji dosegla svetovni vrh. Planinska zveza Slovenije je danes vključena v vsa mednarodna združenja in je pomemben člen medsebojnega planinskega sodelovanja.

V nedeljo, 28. februarja, bo slavnostna proslava 100-letnice v Cankarjevem domu, kate-rega se bodo udeležili tudi zastopniki zamejskih planinskih društev, potomcev jubilejnega društva. Planinski zvezi Slovenije ob njenem prazniku iskreno čestitamo z najboljšimi željami za prihodnost. Š.L.

Zahomčani ne mirujejo

Zahomški skakalci tudi v preteklem tednu niso počivali. V sredo, 17. 2., so se udeležili tekmovalne v Reith im Winklu. Pri šolarjih II je Florian Riefenthaler osvojil 5. mesto.

V Bad Ischlu je pretekli petek Hanzi Millonig pri otrocih II zasedel 2. mesto, Stefan Kaiser pa je bil šesti. Pri šolarjih II je bil Florian Riefenthaler spet peti.

Ob koncu tedna so se mladi Zahomčani udeležili štajerskega prvenstva v Murau. Hanzi Millonig je bil pri otrocih II prvi, drugi pa Stefan Kaiser, uspešen tretji je bil tudi Florian Riefenthaler pri šolarjih II.

Prejšnji torek se je 10

SŠD Šentjanž ves teden na smučeh

Med 200 udeleženci na tekmovalju za Raiffeisen Industrie Cup v Bad Kleinkirchheimu za mladino do 19 let so člani SŠD Šentjanž dosegli naslednja mesta:

šolarke I: Brigitte Esel 6.; **šolarke II:** Tatjana Zablatnik 3.; **Mladinke:** Silvana Oraže 5. in Birgit Filipič 6.; **mladinci:** Danijel Užnik 3. (v svojem letniku 2., v splošnem zaporedju do 19 let je bil 4.).

Od 17. do 19. 2. pa se je na vseavstrijskem prvenstvu ÖSV v Innerkremsu prvič zgodilo, da so se kar štirje Šentjanžani kvalificirali za FIS

tekme: Silvana Oraže, Birgit Filipič, Danijel Užnik in Markus Vouk. Za Danijela je bilo to že 17. FIS tekmovalje.

21. in 22. 2. je bilo prvenstvo za ženske v okviru FIS tekme. Birgit in Silvana sta se odlično odrezali in obe prvič dosegli FIS točke pod 100.

Od 19. do 21. 2. je bilo tekmovalje šolarjev za koroško šolarsko prvenstvo – Gusti Zablatnik je bil 5., Tatjana Zablatnik je dosegla dvakrat 8. mesto, enkrat pa je izpadla, Brigitte Esel pa je bila enkrat 7. in dvakrat 8.

Slovenska športna zveza –
Slovensko planinsko
društvo Celovec in
Slovensko prosvetno
društvo „Rož“ iz
Šentjakoba v Rožu

vabijo na

**XV. Zimski pohod „ARIHOVA PEČ“ 1993
v spomin na padle borce pod Arihovo pečjo,**

**ki bo v
nedeljo, 7. 3. 1993, s pričetkom ob 9.00 uri
(odhod na kočico med 9.00 in 12.00 uro)
pri Polancu na Čemernici (Hodnina) nad Št.
Jakobom v Rožu**

Pohod: Od Polanca mimo bivšega partizanskega bunkerja do planinske postojanke „Koča nad Arihovo pečjo“ (1084 m – kontrolni žig) in po drugi smeri nazaj mimo Resmanove lovske kočice do Polanca.

Pogoji za udeležence: Na zimskem pohodu „Arihova peč“ lahko sodelujejo vsi. Udeleženci morajo biti zimsko im planinsko opremljeni. Pohodniki se morajo držati označene poti. Pohodniki se morajo vrniti v cilj pri Polancu najkasneje do 15.00 ure. Udeleženci sodelujejo na lastno odgovornost.

Prijave in štartnina: Prijave sprejemamo na dan prireditve med 9.00 in 12.00 uro. Štartnina znaša šil. 50,- (SLT 400,-) za odrasle in šil. 40,- (SLT 320,-) za otroke in mladince. Štartnina se plača od prijavi. Pohodniki prejmejo na štartu kontrolni kartonček in značko.

Nagrade: Vsak udeleženec pohoda dobi diplomu za udeležbo, če predloži po prihodu v cilj kontrolni kartonček. Kdor se 5-krat udeleži zimskega pohoda „Arihova peč“, prejme posebno zlato značko. 5-kratno udeležbo mora dokazati s petimi kontrolnimi kartončki.

Zdravniška služba: Za zdravniško službo je poskrbljeno.

Okrepčitev in zabava: Vsak udeleženec dobi toplo pijačo in klobaso. Za zabavo bodo poskrbeli muzikantje iz Železne Kaple.

Možnost nakupa: Zadruga-Market Šentjakob bo tudi letos postavila stojnico, kjer lahko ugodno kupite raznovrstno blago. Plačilo tudi v SLT – ugodna menjava.

Dovoz in parkirni prostor: Iz Šentjakoba v Rožu vodi označena pot proti Področji/Rosenbach, preko vasi Leše/Lessach, Svatne/Schlatten in Hodnina/Kanin do štarta na Čemernici. Pot bo označena s kažipoti „Arihova peč“. Parkirišča so na razpolago.

Zimski pohod „Arihova peč“ bo ob vsakem vremenu!